

Predstavitev osnutka Strategije LAS Dolenjska in Bela krajina 2027

NOVO MESTO, 20. 6. 2023

razvojni center
novo mesto

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

LASDBK

Lokalna akcijska skupina
Dolenjske in Bele krajine

ZAKLJUČENA I. FAZA – OBLIKOVANJE LAS

Dne 4. 5. 2023, je LAS DBK prejela odločbo, št. 33151-23/2023/9, s katero MKGP ugotavlja, da ima LAS DBK:

- vzpostavljen oz. delujoč LAS v skladu s 6. in 7. členom Uredbe,
- vzpostavljeno delovno mesto pri vodilnem partnerju,
- vzpostavljeno oziroma delujočo spletno stran ter
- aktivno pisarno na območju LAS.

PREDVIDENA SREDSTVA ZA IZVAJANJE SLR LAS DBK DO 2027

Predvidena sredstva/ocena EKSRP: 2.161.331,50 EUR

Predvidena sredstva ESRR: 1.796.089,65 EUR

SKUPAJ (EKSRP + ESRR) 3.957.421,15 EUR

Pravila izvajanja pristopa CLLD 2027 bodo določena z Uredbo CLLD 2027, ki je še v pripravi (DDV?, predplačila za izvajanje projektov, pavšali...).

POSTOPEK PRIPRAVE SLR LAS DBK DO 2027

Priprava Strategije LAS DBK v času januar – junij 2023:

- Za oblikovanje tematskih področij: sklicanih 4 spletnih srečanj.
- Za opredelitev potreb in potencialov ter izdelavo SWOT analize – izvedenih 6 delavnic.
- Za oblikovanje aktivnosti znotraj ukrepov – sodelovanje na 5 okroglih mizah.
- Ostala delovna srečanja 5
- Na spletni strani objavljen obrazec za oddajo projektnih predlogov DBK <https://las-dbk.si/novice/zaupajte-nam-svojo-projektno-idejo/>

IZHODIŠČA ZA IZDELAVO SLR LAS DBK DO 2027

Izhodišča za oblikovanje ukrepov:

- **Demografska struktura** – starostna struktura sorazmerno ugodna v primerjavi s SLO povprečjem (LAS DBK 123,64, SLO 137,1), razen belokranjskih občin; nizka stopnja brezposelnosti 5,7%; stopnja tveganja revščine je pod SLO povprečjem 8,5% (SLO 11,5%), slaba izobrazbena struktura v primerjavi z SLO; slabi kazalniki zdravja (bolniške odsotnosti 21,3 dni, SLO 19,4 dni); več duševnih stisk med mladimi; pomanjkanje programov za aktivno staranje; upadanje interesa za prostovoljstvo.
- **Gospodarstvo, kmetijstvo, turizem** - neto dodana vrednost 2% pod SLO povprečjem; razviti blagovni znamki KBZBK, DD; 75% kmetijskih zemljišč v območjih z omejenimi dejavniki; po deležu ekoloških zemljišč na 4.mestu; prevladujoča panoga živinoreja; možnosti za razvoj dopolnilnih in nekmetijskih dejavnosti; gozdnatost blizu SLO povprečju - 58%; potencial za predelavo lesa; razvoj butičnega turizma; nadaljnji razvoj turizma v zidanicah.
- **Naravna in kulturna dediščina** – več kot polovica območja LAS DBK se nahaja na območju Nature 2000; bogata biodiverziteteta; zavarovana območja; heterogena kulturna dediščina – 26% kulturne dediščine v zelo slabem stanju.
- **Urejenost vaških središč** – neizkoriščeni skupni objekti več kot 50%; novi načini dela, nove priložnosti; aktivne iniciative za oživljanje življenja tako v urbanih kot ruralnih naseljih; pobude za razvoj pametnih vasi.

POTREBE IN POTENCIALI NA OBMOČJU LAS

Prepoznanih 9 potreb in njihovih potencialov.

Na **področju kmetijstva in podjetništva** – razvoj zelenega kmetijstva; razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah; razvoj krožnega in bio gospodarstva; razvoj lokalnega podjetništva in trajnostnega turizma.

Na področju **kulturne in naravne dediščine** – trajnostni razvoj v povezavi s specifičnimi oblikami turizma.

Na področju **dviga kakovosti življenja** – urejanje rekreativnih površin in prostorov za medgeneracijsko druženje; razvoj vsebin v smeri pametnih vaših.

Na področju **zdravja in socialne varnosti** – spodbuditi vse starostne skupine k aktivnemu državljanstvu; aktivacija in opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin.

CILJI SLR LAS DBK 2027

S Strategijo LAS Dolenjska in Bela krajina sledimo ciljem zapisanim znotraj:

- **Strateškega načrta kmetijske politike 2021–2027,**
- **Cilj SO8** - Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s križnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom.
- **Program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027**
- **Cilj 5** – Slovenija, ki je bližja državljanom

DODANA VREDNOST IN INOVATIVNOST

SLR 2027

Dodana vrednost intervencije LEADER/CLLD: priprava SLR po pristopu od spodaj navzgor; več partnerski in sektorski pristop; sodelovanje z ostalimi LAS; inovativnost; digitalizacija; trajnost rezultatov projektov.

Inovativni pristop: nove priložnosti v kmetijstvu in lokalnem podjetništvu; krožno in biogospodarstvo; digitalizacija in robotizacija poslovnih procesov; prijetno bivalno okolje; razvoj trajnostnega turizma; razvoj koncepta pametnih vasi.

Skladnost z ostalimi nacionalnimi in regionalnimi dokumenti: SKP do 2027; z EU kohezijsko politiko; Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in RRP JVS 2027.

Ukrep 1: Programi in manjše naložbe za razvoj zelene ekonomije, diverzifikacijo kmetijskih gospodarstev, razvoj biogospodarstva in povezovanje kmetijskih proizvajalcev za zagotavljanje prehranske varnosti in dostopa do zdrave hrane

Opis ukrepa:

- **Razvoj ekološkega kmetijstva** brez uporabe sintetičnih pesticidov in gnojil, tudi z bolj prilagodljivimi avtohtonimi rastlinami.
- Spodbuditi kmetije za **skupen nastop** na trgu in za vstop v že obstoječ blagovne znamke na območju lokalne akcijske skupine in v sheme kakovosti.
- Posodobitev proces v pridelavi s pomočjo **uvajanja digitalizacije in uporaba robotov** pri kmetijskih opravilih.
- **Povezovanje kmetij** znotraj že vzpostavljenih povezav (npr. semenska banka, povezava zeliščarjev...) in razvoj novih lokalnih oskrbovalnih verig.
- **Povezovanje kmetij z ostalimi sektorji znotraj** oskrbovalne verige - potrošniki (javni zavodi, gostinski obrti), oblikovanje potrošniških zadrug.
- **Oblikovanje manjših logističnih centrov** za lažjo distribucijo in predelavo lokalno pridelane hrane.
- Prehod v krožno biogospodarstvo za zmanjševanje odpadkov in stranskih proizvodov ter uporaba teh na inovativen način.
- Aktivnosti za **zmanjšanje odpadne hrane** v javnih zavodih in racionalno porabo le te. - Digitalizacija in robotizacija v kmetijstvu za konkurenčen nastop na trgu.
- Vlaganja v **manjšo turistično infrastrukturo** na podeželju potrebne za razvoj zelenega, butičnega turizma v navezavi z lokalno gastronomijo in dodatno ponudbo (**npr. turizem v zidanicah in ostale oblike turizma na kmetijah**).
- Razvoj ostalih dejavnosti na kmetijah povezanih z izvajanjem učnih, socialnih in zdravstvenih programov (učne kmetije, nastanitvene in bivalne enote za ranljive ciljne skupine, zaposlitveni centri, fito kmetije, terapevtske kmetije, eko kmetije...).

Vir financiranja: EKSRP

Kazalniki rezultata in učinka UKREP 1

Prispevek ukrepa k cilju:	Cilj SO8 - Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s križnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom.
Glavna področja:	Trajnostno kmetijstvo, diverzifikacija v kmetijstvu, biogospodarstvo in krožno gospodarstvo v kmetijstvu, turizem
Vključene potrebe:	P01, P02, P03, P05
Kazalniki učinka:	U01 Št. novih horizontalnih povezav v kmetijstvu (kmetija – kmetija) in vertikalnih povezav (kmetija – ponudniki) U02 Št. projektov ekoloških kmetij podprtih iz sredstev SLR LAS DBK 2027 U03 Št. novih in podprtih nekmetijskih dejavnosti na kmetijah
kazalniki EKSRP:	R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projekta SKP (razen podpore v kmetijstvu, tj. primarni kmetijski proizvodnji). R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP. R.10 Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti.
Kazalniki ESRR:	-

Ukrep 2: Izvedba podjetniških programov in manjših naložb za razvoj lokalnega podjetništva v smeri povezovanja, digitalizacije, socialne ekonomije in razvoja podeželskega turizma

Opis ukrepa:

- Krepitev obstoječih delovnih mest **z višjo dodatno vrednostjo** z aktivacijo endogenih/naravnih lokalnih potencialov na področju nekmetijskih dejavnosti.
- Podpore k razvoju lokalnega gospodarstva v **smeri digitalizacije, robotizacije, krožnega gospodarstva** in ostalih potrebnih specialnih znanj za večjo konkurenčnost na trgu.
- Podpore podjetniškim iniciativam na področju **socialnih inovacij, kulturnih in kreativnih industrij** socialne ekonomije, družbenih inovacij in združništva.
- Programi za seznanjanje **mladih in mlajših generacij s poklici prihodnosti**.
- **Krepitev in nadgradnja obstoječih že razvitih blagovnih znamk** na območju lokalne akcijske skupine (Dobrote Dolenjske in Dobrote Bele krajine).
- **Ohranjanje in razvoj že obstoječih tradicionalnih znanj** na področju rokodelstva in domače obrti tudi v smeri kreativnih in kulturnih industrij.
- **Razvoj novih trženjskih kanalov** preko spletnih platform in prodajno promocijskih centrov.
- Podpore **za razvoj avtentičnih turističnih doživetij**, ki bodo temeljili na sodobnih načinih interpretacije in izvedba promocijskih aktivnosti le teh (npr. APTZ turizem, glamping turizem).
- Razvoj **turistične ponudbe prilagojene za osebe**, ki zaradi fizičnih, psihičnih in kognitivnih storitev, težje dostopajo do objektov oz. turističnih storitev.

Viri financiranja: ESRR

Kazalniki rezultata in učinka UKREP 2

Prispevek ukrepa k cilju:	Cilj 5 – Slovenija, ki je bližja državljanom
Glavna področja:	Inovativno podjetništvo, krožno gospodarstvo, mreženje podjetnikov, družbeno podjetništvo in socialne inovacije, spodbude za mlade, turizem
Vključene potrebe:	P04, P05
Kazalniki učinka:	U04 Št. podjetnikov vključenih v izvajanje pristopa CLLD U05 Št. podprtih projektov socialnih podjetij in inovacij U06 Št. novih podjetnikov vključenih v obstoječi blagovni znamki U07 Št. novih razvitih trženjskih kanalov U08 Št. razvitih in podprtih avtentičnih turističnih doživetij
Kazalniki EKSRP:	-
Kazalniki ESRR:	RR01 Št. podprtih oz. vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetija) RR02 Št. podprtih lokalnih turističnih prirediteljev/produktov/storitev/programov/modelov publikacij

Ukrep 3: Vlaganja v manjšo infrastrukturo in storitve/dejavnosti za krepitev kvalitete življenja prebivalcev na območju LAS.

Opis ukrepa:

- **Vlaganja v manjšo infrastrukturo** za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju z razvojem/dostopom storitev in urejene infrastrukture ter za manjše obremenjevanje okolja.
- Vlaganje v **obnovo in opremo rekreacijskih parkov, športnih igrišč** z novimi inovativnimi vsebinami prilagojenimi za različne ciljne skupine.
- Naložbe v **ureditev tematskih in rekreativnih poti** in z njimi spremljajočo infrastrukturo.
- Manjše naložbe v **izgradnjo, obnovo in nakup opreme v objekte skupnega pomena** (kot so prostori za medgeneracijsko druženje, prostori za izvajanje različnih priložnostnih dejavnosti, razstavnici prostori, vaški domovi, prostori za delovanje otrok).
- Vlaganja v **trajnostno mobilnost** in ostale alternativne oblike mobilnosti (postajališča kolesa, avtobusna postajališča, car sharing, skupni prevozi...).
- Spodbude za **trajnostni ekosistem urejanja javnih površin** (razvoj zelenih površin znotraj urbanih in vaških središč).

Vir financiranja: EKSRP, ESRR

Kazalniki rezultat in učinka UKREP 3

Prispevek ukrepa k cilju:	Cilj SO8 - Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s križnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom. Cilj 5 – Slovenija, ki je bližja državljanom
Glavna področja:	Dostopne storitve, ureditev skupnih zunanjih površin in objektov v skupni rabi, vlaganja v trajnostno mobilnost, spodbude za trajnostni ekosistem
Vključene potrebe:	P05, P08
Kazalniki učinka:	U09 Št. projektov za obnovo in izgradnjo manjše infrastrukture za rekreacijo na zunanjih površinah U10 Št. projektov za investicije vlaganja v obnovo ali izgradnjo manjših skupnih objektov za druženje prebivalcev U11 Št. novih oblik trajnostne mobilnosti
Kazalniki EKSRP:	R.41 Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore SKP R.40 – Pametni prehod podeželskega gospodarstva: št. strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo
Kazalniki ESRR:	RR03 - Površina prenovljenih/obnovljenih javnih površin za skupno uporabo.

Ukrep 4: Vlaganja v manjšo infrastrukturo in storitve za trajnostni razvoj območja LAS v smeri varstva naravne in kulturne dediščine in z njim povezanega trajnostnega turizma

Opis ukrepa:

- **Vsebine in aktivnosti za izboljšanje** ogroženih vrst in habitatnih tipov.
- Manjše naložbe v infrastrukturo za zagotavljanje **kakovostne interpretacije naravovarstvenih površin** (zagotavljanje funkcionalne zelene infrastrukture), s poudarkom na izobraževanju in ozaveščanju o pomenu ohranjanja narave in okolja).
- Manjša vlaganja **v objekte kulturne dediščine in v izvajanje programov** s ciljem funkcionalnega oživljanja objektov za potrebe izvajanja različnih aktivnosti za prebivalce in turiste.
- Vlaganja v razvoj **turizma skladnega z lokalno in zgodovinsko identiteto** in potrebami ranljivih ciljnih skupin (kulturni turizem, turizem na prostem in aktivni turizem, ki spoštuje okoljske in prostorske zahteve).
- Programi in manjše naložbe za ohranjanje **biodiverzitet na območju NATURE 2000** (urejena in za naravo nemoteča prisotnost obiskovalcev).
- Programi za spodbujanje krožnih pristopov – aktivnosti za ozaveščanje prebivalcev o **pomenu krožnih pristopov** in varovanju virov, izobraževanja in izvedba pilotnih primerov krožnih pristopov.

Vir financiranja: EKSRP, ESRR

Kazalniki učinka in rezultata UKREP 4

Prispevek ukrepa k cilju:	Cilj SO8 - Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s križnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom. Cilj 5 – Slovenija, ki je bližja državljanom
Glavna področja:	Naravna dediščina, kulturna dediščina, turizem na zaščitelih območjih
Vključene potrebe:	P05, p06
Kazalniki učinka:	U12 Št. projektov za ohranjanje naravne dediščine in biodiverzitete U13 Št. projektov za oživljanje objektov in prireditvev kulturne dediščine U14 Št. projektov, ki vplivajo na okoljsko trajnost ter na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje
Kazalniki EKSRP:	R.27 Okoljska in podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju
Kazalniki ESRR:	RR04 Št. podprtih dejavnosti/dogodkov/produktov/<u>objektov</u>, ki so namenjeni varovanju naravne in kulturne dediščine RR05Št. Izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljšanje stanja okolja in zdravja

Ukrep 5: Programi in manjše naložbe za spodbujanje celostne, zdrave, socialno vključujoče in solidarne družbe

Opis ukrepa:

- **Programi in manjše naložbe v opremo za socialno aktivacijo mladih** za kakovostno preživljanje prostega časa.
- Programi in manjše naložbe v **programe povezane z izkustvenim učenjem v naravi** (učne kmetije, šolski vrtovi ...).
- Programi in manjše naložbe za **ohranjanje aktivnega prebivalstva na podeželju** in razvoj novih oblik vaškega sodelovanja in povezovanja.
- Razvoj inovativnih modelov za čim **daljšo aktivnost starejših** (medgeneracijski programi, izmenjava izkušenj med mladimi in starejšimi), tudi v smeri digitalizacije.
- Programi za **produktivno aktivacijo zmogljivosti ranljivih ciljnih skupin** njihovo socialno in delavno vključevanje.
- Priprava **vzgojno-zdravstvenih vsebin in izvedba predavanj** z zagotavljanjem z predavateljev v izobraževalnih projektih z namenom prenašanja kakovostnih in verodostojnih informacij do bolnikov in njihovih najbližjih.
- Oblikovanje **različnih mrež za reševanje dolgotrajnih verižnih stisk** z vključitvijo različnih organizacij.
- Vzpostavitev info **točke za informiranje prebivalcev** o obstoječi pomoči (mreža paliativne oskrbe, info točke od demenci, o paliativni oskrbi, demenci, Hospic oskrbe).

Vir financiranja: EKSRP, ESRR

Kazalniki učinka in rezultata UKREP 5

Prispevek ukrepa k cilju:	Cilj SO8 - Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s križnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom. Cilj 5 – Slovenija, ki je bližja državljanom
Glavna področja:	Socialna aktivacija mladih, izkustveno učenje v naravi, aktivna starost, ranljive ciljne skupine
Vključene potrebe:	P09, P10
Kazalniki učinka:	U12 Št. oblikovanih vstopnih (info) točk za socialno aktivacijo prebivalcev U13 Št. novih vsebin za aktivno preživljanje časa predstavnikov ranljivih ciljnih skupin U14 Št. izkustvenih programov za mlade
Kazalniki EKSRP:	R.42: Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb + zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo.
Kazalniki ESRR:	RR06 Št. inovativnih partnerstev/programov/mrež za spodbujanje in oblikovanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga RR07 Št. izvedenih programov /delavnic/prireditvev /dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin RR088 Površina prenovljenih/obnovljenih javnih površin za skupno uporabo

IZBOR IN POTRJEVANJE PROJEKTOV

V programskem obdobju do leta 2027 bo LAS DBK skladno z določbo člena 34(1)(b) Uredbe 2021/1060/EU na podlagi strategije izvajala:

- Projekte izbrane po postopku javnih pozivov LAS
- Projekte sodelovanja LAS (za sredstva EKSRP)
- Projekte, katerih prijavitelj in nosilec je LAS.

Strategija LAS DBK se bo financirala iz sklada EKSRP in ESRR. Projekt se bo financiral iz tega sklada h kazalnikom katerega bo znotraj opisanih ukrepov najbolj prispeval.

VREDNOTENJE

- Pristopi k vrednotenju: samoocenjevanje, s pomočjo zunanjih strokovnjakov in kombiniran način.
- Teme vrednotenja: doseganje kazalnikov, realizacija ukrepov, kakovost prejetih predlogov, odgovornost in trajnost izvedenih projektov.
- Aktivnosti vrednotenja bodo vključevale: analizo prejetih in odobrenih projektov, kontrolo že izvedenih projektov na terenu in priprava poročila za UO.

PREDLOG NADALJNIH AKTIVNOSTI

- Zbiranje pripomb na osnutek SLR do 30. 6. 2023.
- Kvantificiranje vključenih kazalnikov in določitev mejnikov.
- Razporeditev sredstev ESRR in EKSRP po Ukrepih na osnovi zbranih idejnih predlogov.
- Predviden Sklic UO LAS DBK za potrditev Strategije LAS DBK do 2027 dne 18. 7. 2023.
- Predviden Sklic Skupščine LAS DBK dne 20. 7. 2023.
- Oddaja Strategije LAS DBK v potrditev KO CLLD dne 27. 7. 2023.

Obrazec za oddajo predlog in pripomb na Strategijo LAS DBK je objavljen na spletni strani www.las-dbk.si.

Rok za oddajo je 30. 6. 2023.

HVALA ZA UDELEŽBO IN SODELOVANJE.

EKIPA LAS DBK
JOŽICA, MOJCA IN TINA